

تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه (EPSA)

برای

پایپ لاین گاز شبرغان-مزار شریف (بخش تکمیل شده -۴۴ کیلومتر)

خلاصه اجرایی:

پروژه پیشنهادی گاز افغانستان (AGASP) به منظور حمایت از تطبیق نقشه راه سکتور گاز که اخیراً توسط وزارت معادن و پترولیم تهیه و ترتیب شده، طرح گردیده است.

این پروژه دارای سه جزء ذیل است: جزء الف - حفظ گازرسانی؛ جزء ب - تقویت حکومتداری سکتور گاز؛ و جزء ج - مدیریت، نظارت و ارزیابی پروژه.

جره فرعی الف ۱-۲ شامل همکاری های تخنیکی و تهیه و تدارک تجهیزات برای اعمار پایپ لاین گاز جدید (با قطر کوچک) شبرغان-مزار می باشد. مصارف کارگران و کار های ساختمانی اعمار پایپ لاین به دوش تصدی افغان گاز است، زیرا ارزیابی شده است که تصدی افغان گاز مهارت ها و منابع لازم برای اجرای این نقش را با مدیریت و نظارت درست پروژه توسط انجنیر ناظر خود دارد. این جزء فرعی بر ارائه نظارت مسلکی، همکاری تخنیکی، ارتقای ظرفیت و تجهیزات تمرکز خواهد کرد تا اطمینان حاصل شود که پروژه فرعی پایپ لاین گاز شبرغان-مزار شریف توسط تصدی در مطابقت با معیار های کیفی و ایمنی بین المللی، اعمار، به بهره برداری سپرده و و از آن حفظ و مراقبت می گردد. این جزء فرعی فعالیت های ذیل را تمویل خواهد کرد:

طول کلی پایپ لاین گاز، ۸۹،۱ کیلومتر است که از آن جمله ۴۴ کیلومتر (۷ کیلومتر در سمت شبرغان و ۳۷ کیلومتر در سمت مزار) آن از قبل تکمیل شده است. اعمار پایپ لاین در ماه آگست ۲۰۱۵ آغاز شد. مجموعاً ۸ خانواده بصورت قسمی و اندک متأثر شده اند اما جابجایی فیزیکی صورت نگرفته (تمامی ۸ خانواده کمتر از ۱۰ فیصد زمین خود را از دست داده اند). نیاز بود به این ۸ خانواده قبل از آغاز کار اعمار ۴۴ کیلومتر پایپ لاین و پاکسازی ساحه، خسارت پرداخت شود، اما متأسفانه این کار انجام نشده و به این دلیل برای رفع این کمبودی در آینده و تطبیق معیار ۵ بانک جهانی (ESS۵) و قوانین ملی (قانون استملاک زمین، قانون تنظیم امور زمینداری) این سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه با تفصیلات در مورد بودیجه برای تمویل تطبیق جهت پرداخت خساره به خانواده های متأثر شده تهیه شده است.

وزارت معادن و پترولیم مجموعاً مبلغ (۲۷۴،۶۸۰ افغانی = ۳،۵۳۱ دالر امریکایی) را برای جبران خساره خانواده های متأثر شده قبل از انجام مذاکره به یک حساب تضمینی شخص ثالث انتقال خواهد داد و از هر خانواده متأثر شده خواهد خواست تا فوراً برای خود یک حساب بانکی برای دریافت پول نقد، باز کنند.

نسخه ترجمه شده (نسخه چاپی) تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه بصورت محلی در ولسوالی های مربوطه، دفتر شورای انکشافی ولسوالی (CDC)، دفتر محلی تصدی افغان گاز موجود خواهد بود که به آسانی در دسترس ۸ خانواده متأثر شده و سایر طرفین علاقمند قرار خواهد گرفت. نسخه های انگلیسی و لسان محلی اسناد مذکور در وب سایت وزارت و نیز بصورت محلی در وب سایت های ولایتی (اگر موجود باشد) نشر خواهد شد. نظارت شخص ثالث - MSI - در تهیه گزارش نظارتی در مورد پروسه نشر معلومات دخیل خواهد بود.

کمیته های رسیدگی به شکایات از قبل در سطوح جامعه و پروژه ایجاد شده اند که متشکل از اشخاص متأثر شده از پروژه (PAP)، مقامات ولسوالی، متنفذین محلی، اعضای مرتبط شورا های انکشاف ولسوالی، مقامات ریاست اراضی و سایر نهادهای دخیل محلی می باشد.

مقدمه و پس منظر:

۱. پروژه پیشنهادی گاز افغانستان (AGASP) به منظور حمایت از تطبیق نقشه راه سکتور گاز که اخیراً توسط وزارت معادن و پترولیوم تهیه و ترتیب شده، طرح گردیده است. پروژه شامل اولویت های تعیین شده در نقشه راه است که تقویت اداری، ساختار تنظیمی و ارتقای مهارت های تخنیکی برای انکشاف منابع را تسهیل می سازد. دیزاین پروژه به طور قابل ملاحظه ای بر مشارکت شهروندان و معلومات حاصله از سرمایه گذار تکیه می کند.

۲. اجزای لازم برای فعالیت سیستم گاز در شمال افغانستان در سال های بین ۱۹۶۷ و ۲۰۰۱ ساخته شده است. در حالیکه تسهیلات تولید گاز طبیعی در سه میدان گازی فعال، خواجه گوجرداق، جرقودوق و یاتیمتاق اخیراً با حمایت قوای کار ایالات متحده برای ثبات و فعالیت تجارتي (TFBSO) و بانک انکشاف آسیایی در این اواخر بازسازی شده و طبق ارزیابی ها در شرایط مناسب برای عرضه خدمات می باشد، تسهیلات پروسس گاز تا کنون یا از نظر تخنیکی کهنه هستند (کارخانه تهویه گاز خواجه گوجرداق در سال ۱۹۶۷ به بهره برداری سپرده شده)، در مجموع فرسوده شده اند، از استفاده بیرون شده یا به حال خود رها شده اند.

۳. پروژه گاز افغانستان بر انکشاف و مدیریت بیشتر زنجیره ارزش سکتور استخراجی خصوصاً اصلاحات در سکتور و ارتقای ظرفیت کارمندان وزارت تمرکز می کند تا بدین ترتیب، از رشد پایدار اطمینان حاصل شود. برعلاوه، پروژه مذکور فرصت های خاص انکشاف تولید گاز که منجر به افزایش دسترسی به انرژی مطمئن و افزایش عواید دولت و نیز انکشاف دارایی های دولت می گردد، را تسهیل می بخشد. بنابراین، پروژه دارای سه جزء ذیل است: جزء الف - حفظ گازرسانی؛ جزء ب - تقویت حکومتداری سکتور گاز؛ و جزء ج - مدیریت، نظارت و ارزیابی پروژه.

۴. جزء الف حمایت های هدفمند مالی برای سکتور گاز را در آینده نزدیک و میان مدت تهیه خواهد کرد و نیازمندی های مالی دارایی های گازی فعلی و غیر فعال را معین خواهد ساخت. این بخش همچنان از بازسازی و تجدید جایگاه سکتور گاز به شمول قرار دادن تصدی افغان گاز منحیث یک شرکتی که میتواند با سکتور خصوصی همکاری شود، حمایت خواهد کرد. جزء فرعی الف ۲ (زیربنای گاز) (مستفیدشوندگان: وزارت معادن و پترولیوم و تصدی افغان گاز) حمایت تخنیکی را برای وزارت معادن و پترولیوم و تصدی افغان گاز جهت اطمینان از عرضه پایدار گاز طبیعی به شمول انکشاف و بهینه سازی تسهیلات میدان های گاز، مسیر انتقال و توزیع در مقصد، در مطابقت با تعهدات عرضه سپرده شده توسط دولت در ابتدا به تاسیسات مستقل تولید برق شبرغان و مزار و در نهایت برای استعمال گاز طبیعی داخلی جهت مصارف صنعتی، تجارتي، رهائشی و حمل و نقل فراهم می کند. فعالیت های مشخص مرتبط به اعمار پایپ لاین جدید شبرغان - مزار (مانند تهیه و تدارک تجهیزات و استخدام انجنیر ناظر) و نیز یک تفتیش تخنیکی مفصل از کارهای انجام شده توسط تصدی افغان گاز در قسمت اعمار پایپ لاین جدید شبرغان-مزار و نیز تهیه ارزیابی تاثیرات محیط زیستی و اجتماعی (ESIA) / پلان مدیریت امور محیط زیستی و اجتماعی (ESMP) و پلان عمل اسکان مجدد (RAP) شامل این بخش می شود.

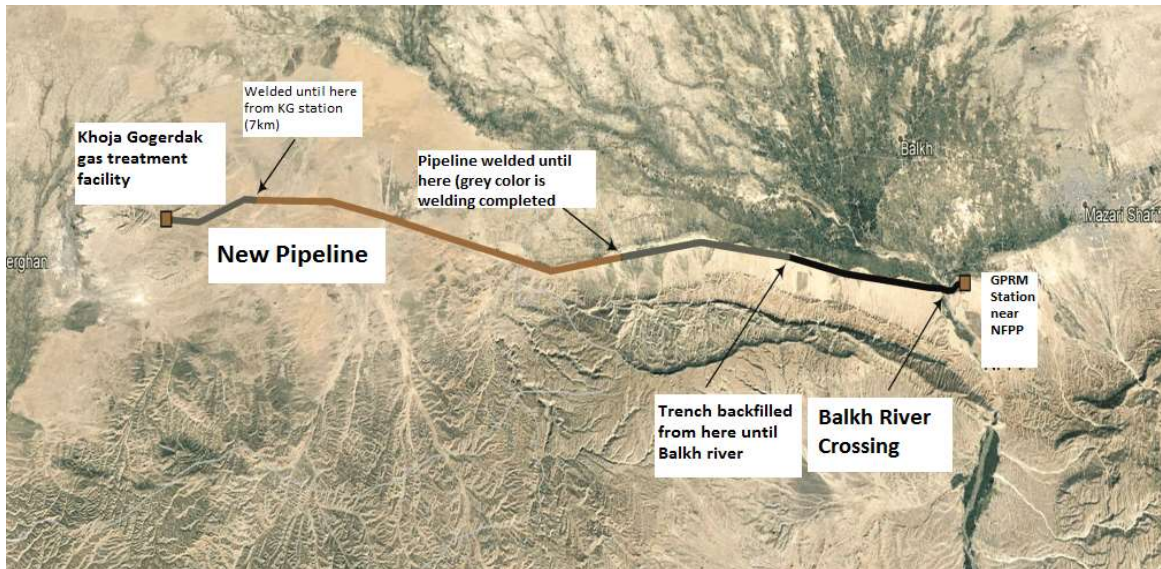
۵. پروژه به منظور پروسس و انتقال گاز طبیعی از تاسیسات تولید گاز تصدی افغان گاز در خواجه گوجرداق، جرقودوق و یاتیمتاق از طریق ۸۹،۱ کیلومتر پایپ لاین از خواجه گوجرداق الی مزار (قطر بیرونی ۱۲،۷۵ انچ (سایز پایپ ۱۲) و ضخامت ۰،۵ انچ) اجرا می شود. فشار خروجی پایپ لاین در مقصد ۱۰ بار (۱۰ barg) خواهد بود و فشار گاز در منبع در حدود ۱۵ بار تخمین شده است. یک

تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه فرعی پایپ لاین گاز شبرغان الی مزار شریف پروژه گاز افغانستان
Ex post Social audit (EPSA)

انجام/سر پایپ لاین در تقویه کننده شمالی و دستگاه کود و برق شمال (NFPP) در "۱۷'۰۱'۵۷" N, "۳۰'۳۸'۳۶" E) و انجام/سر دیگر آن در نزدیکی کمپروسورخانه در خواجه گوجرداق (در "۵۴'۱۰'۵۵" E, "۴۱'۳۱'۳۶" N) خواهد بود که از طریق دشت کوه البرز عبور می کند.

۶. طول مجموعی پایپ لاین ۸۹,۱ کیلومتر است و عرض حق العبور آن ۱۰ متر (۵ متر از نقطه وسط) می باشد. پایپ لاین جدید طوری پلان شده که موازی با پایپ لاین موجود (۲۰ متر به سمت جنوب) اعمار شود که نظر به دیزاین نهایی و کار انجینیری تغییرات اندک در مسیر لازم خواهد شد. از ۸۹,۱ کیلومتر تا هنوز ۴۴ کیلومتر (۷ کیلومتر در سمت شبرغان و ۳۷ کیلومتر در سمت مزار) ساخته شده است. این سند (تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه صرف بخش تکمیل شده ۴۴ کیلومتر را تحت پوشش قرار می دهد که ۸ خانواده قسما از آن متأثر شده اند (تأثیرات اندک وارد شده) و جابجایی فیزیکی صورت نگرفته (تمامی ۸ خانواده کمتر از ۱۰ فیصد زمین خود را از دست داده اند) و جزئیات تأثیرات در ذیل آورده شده است. لازم است توجه کنیم که قسمت باقیمانده پایپ لاین گاز به دلیل خطر امنیتی قابل دسترس نیست، بنابراین پلان عمل اسکان مجدد برای بخش باقیمانده (۴۵,۱ کیلومتر) در جریان مرحله تطبیق بعد از تأمین امنیت ساحه تهیه و ترتیب خواهد شد. چارچوب مدیریت امور محیط زیستی و اجتماعی (ESMF) و چارچوب پالیسی اسکان مجدد تهیه شده در قسمت پروژه گاز افغانستان برای بخش متباقی تطبیق خواهد شد. پایپ لاین در زیرزمین قرار داده خواهد شد و عمق کانال ۱,۸ متر (با عرض ۰,۸ متر) خواهد بود و ۰,۲ متر ریگ زیر آن فرش خواهد شد. تنظیم فشار گاز و محل اندازه گیری در نزدیکی دستگاه کود و برق شمال، قرار دارد.

۷. مسیر پایپ لاین از میان ولایات بلخ و جوزجان عبور می کند. حوزه فعلی تولید گاز در بستر آمو دریا از چهار میدان گاز بنام های یاتیمتاق، جرقودوق، شکرک و خواجه گوجرداق تشکیل شده که بین ۱۵ الی ۳۵ کیلومتر از شهر شبرغان فاصله دارند. به نقشه ذیل مراجعه کنید که مسیر پیشنهادی پایپ لاین را از شبرغان الی مزار نشان می دهد.

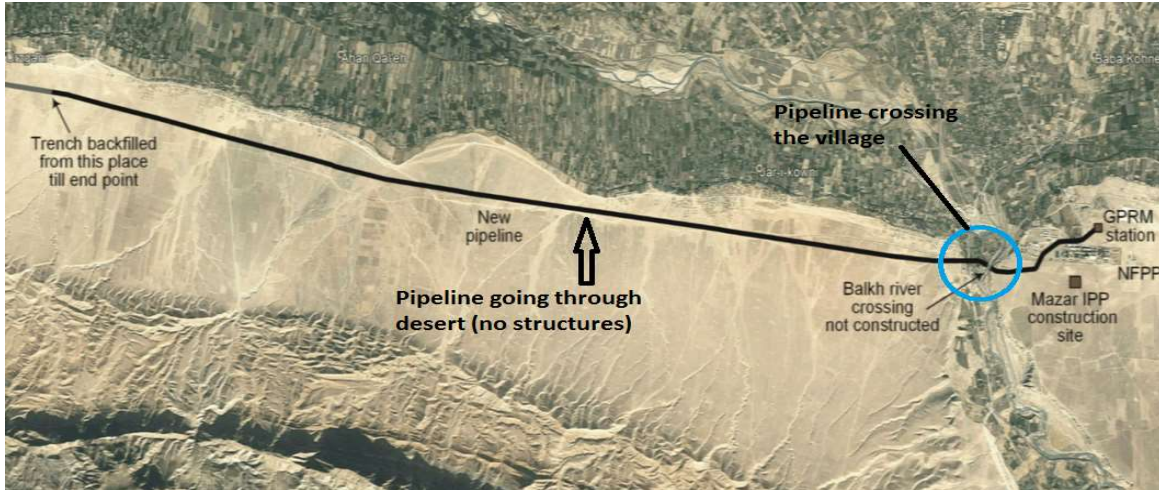
۸. پیشنهاد شده است که مسیر پایپ لاین و تعداد والو های مسدودکننده (شش والو) شبیه به پایپ لاین گاز موجود باشد و تصدی افغان گاز از قبل چهار ساختمان شخصی و چهار قطعه زمین زراعتی واقع در داخل ساحه حق العبور پایپ لاین پیشنهادی را از سر راه برداشته است - جزئیات در جدول ۳ در ذیل آورده شده است.

۹. اعمار پایپ لاین در ماه آگست ۲۰۱۵ توسط تیم تصدی افغان گاز از ساحه دستگاه کود و برق شمال در نزدیکی مزارشریف آغاز شد. تصدی افغان گاز دو تیم (یک تیم از سمت دستگاه کود و برق شمال و یک تیم از تاسیسات تولید گاز خواجه گوجرداق در سمت شهر شبرغان) را موظف نموده است. تیم تصدی افغان گاز از سمت خواجه گوجرداق ۷ کیلومتر پایپ لاین را اعمار/ولدینگ کرده است و تیم از سمت دستگاه کود و برق شمال، ۳۷ کیلومتر پایپ لاین را تا ماه جنوری ۲۰۱۹ اعمار/ولدینگ کرده است. مهم است توجه کنیم که کار اعمار به دلایل امنیتی و نیز نبود جزئیات تخنیک (به شمول سروی تخنیک، دیزاین و نقشه انجینیری برای ۴۵,۱ کیلومتر بخش باقی مانده هنوز انجام نشده) متوقف شده است. طبق گزارش تصدی افغان گاز صرف ۱۷ کیلومتر از ۴۴ کیلومتر بخش تکمیل شده دوباره توسط خاک پر کاری شده و متباقی ۲۷ کیلومتر صرف ولدینگ شده و در سطح زمین نزدیک کانال سر باز بدون محافظت رها شده است.

۱۰. طبق گزارش تصدی افغان گاز، در مجموع ۸ خانواده متأثر شده اند که بخش کوچکی از خانه و زمین زراعتی خود را از دست داده اند. از این جمله، سه خانواده بخشی از خانه های خود را از دست داده اند، چهار خانواده زمین زراعتی (به شمول نه درخت مثمر و غیر مثمر) و یک خانواده هم زمین زراعتی و هم خانه خود را از دست داده اند. جدول ۳ ذیل، جزئیات در مورد خانواده های متأثر شده را با اندازه ضرر به زمین/خانه نشان می دهد. لازم بود که به ۸ خانواده متأثر شده قبل از آغاز کار اعمار بخش ۴۴ کیلومتر پایپ لاین گاز و آماده سازی ساحه، جبران خسارت پرداخت میشد، اما متأسفانه این کار به موقع انجام نشده و بنابراین، برای مقابله با این کمبودی و تطبیق معیار ۵ بانک جهانی و قوانین ملی (قانون استملاک زمین و قانون تنظیم امور زمینداری) این سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه نشان دهنده خسارت با جزئیات در مورد بودیجه برای تمویل تطبیق این سند جهت جبران خسارت خانواده های متأثر شده تهیه شده است.

۱۱. وزارت معادن و پترولیوم مجموعاً مبلغ (۲۷۴,۶۸۰ افغانی = ۳,۵۲۱ دالر امریکایی) را برای جبران خساره خانواده های متأثر شده قبل از مذاکره به یک حساب تضمینی شخص ثالث انتقال خواهد داد و از هر خانواده متأثر شده خواهد خواست تا فوراً برای خود یک حساب بانکی برای دریافت پول نقد، باز کنند. وزارت همچنان مصرف باز کردن حساب بانکی را به هر یک از خانواده های متأثر شده پرداخت خواهد کرد.

۱۲. نقشه ذیل نشان میدهد که تمامی ۸ خانواده متأثر شده در قریه میرقاسم سکونت دارند - دایره آبی را در ذیل ببینید که این خانواده های متأثر شده در آن نقطه سکونت دارند. طبق گزارش/سروی تصدی افغان گاز متباقی بخش تکمیل شده (۴۴ کیلومتر) از میان زمین های بی حاصل یا خشک عبور می کند که هیچ گونه مردمی در آن زندگی نمیکند.

مالکیت زمین و معلومات اجتماعی-اقتصادی

۱۳. پایپ لاین گاز اکثرًا از میان علفچر ها عبور می کند که معمولًا توسط مردمان محل برای مقاصد مالداري استفاده می شود. براساس معلومات ارائه شده توسط سروی تیم تصفیه زمین، اسناد زمین متعلق به قریه جات متأثر شده در مسیر پایپ لاین قرار ذیل اند: (۱) سند رسمی محکمه، (۲) سند مالیه، (۳) سند حق آبه، (۴) سند مالکیت رسمی زمین، (۵) سند مالکیت زمین (قباله شرعی)، (۶) سند غیر رسمی (سند عرفی) و (۷) اضافه جریبی. اما، هیچ کدام از ۸ خانواده متأثر شده در پروژه اسناد فوق را ندارند. گزارش تیم تصفیه زمین در ۲۵ سال اخیر، خانواده های متأثر شده زمین دولتی را اشغال کرده اند که سندی در مقابل آن ندارند.

۱۴. جدول ذیل معلومات در مورد مالکیت زمین را با جزئیات در مورد اندازه نفوس و قومیت قریه میرقاسم نشان میدهد که تنها قریه ای است که در مسیر بخش تکمیل شده ۴۴ کیلومتر پایپ لاین قرار دارد. معلومات اولیه نشان می دهند که حدود ۸۰۰ خانواده در قریه میرقاسم زندگی میکنند که از آن جمله ۸ خانواده توسط پروژه متأثر شده اند. طبق معلومات تصدی افغان گاز، اکثریت باشندگان قریه میرقاسم از قوم عرب هستند و اقلیت تاجک و پشتون نیز در آن زندگی میکنند.

جدول ۱: جزئیات در مورد هشت خانواده متأثر شده در قریه میرقاسم

اسم قریه	تعداد مجموع خانواده	تعداد خانواده های متأثر شده از پروژه	گروه های قومی	زمین همراه با سند مالکیت
میرقاسم	۸۰۰ خانواده	۸ خانواده	عرب، تاجک و اندکی پشتون	جایگاه حقوقی صاحبان زمین مختلف است. اما، طبق معلومات تیم تصفیه زمین هیچ کدام از ۸ خانواده متأثر شده سند ملکیت ندارند.

۱۵. پیشه زراعت و مالداري در مقیاس کوچک، فعالیت های اصلی اقتصادی را تشکیل میدهد و به دنبال آن عواید حاصل از معاش کارگری در سایر بخش های کشور می باشد. در این ساحه، کارخانه های گپ سلفر و بسته بندی مواد غذایی نیز وجود دارند که فرصت های شغلی را برای اشخاص محلی فراهم می کند. بصورت محلی یک کارخانه تولید گچ کوچک ۸۰ متر دور تر از پایپ لاین فعالیت می کند.

۱۶. **زراعت:** قریه میرقاسم زمین های آبی و للمی دارد. اندازه اوسط زمین آبی برای هر خانواده ۲ جریب (۲۰۰۰ مترمربع) است. اوسط اندازه للمی برای هر خانواده پنج جریب (۱۰،۰۰۰ مترمربع است).

۱۷. **مالداری:** گوسفند، مواشی اصلی را تشکیل میدهد و بعد از آن گاو های شیری و شتر ها قرار دارند، بعضی از خانواده ها اسپ و خر/مرکب را برای حمل و نقل استفاده میکنند. رمه ها بیشترین و مهمترین نوع مالداری را تشکیل میدهد. مالداری اساسا به موجودیت علفچرها به شمول چراگاهی که توسط پایپ لاین تخریب شده بستگی دارد.

۱۸. قریه جات به مرکز ولایت توسط سرک قیر وصل اند. منبع اصلی انرژی برای پخت و پز و تسخین سرگین حیوانی و سپس چوب است.

چهارچوب حقوقی:

۱۹. مقایسه قوانین ملی با معیارات بانک جهانی در مورد استملاک زمین و اسکان مجدد: تحلیل مقایسوی ذیل میان سیستم ملی (LAL, LML) و ESS های بانک جهانی (ESS۱, ESS۵ & ESS۷) خلا های اساسی و پیشنهاد برای حل آنها را نشان می دهد.

چرا به تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه نیاز داریم؟

۲۰. کار اعمار ۴۴ کیلومتر پایپ لاین جدید از قبل تکمیل شده و چون این بخش جدید با پایپ لاین قدیمی موازی است و از زمین های بی حاصل عبور می کند، تأثیرات اجتماعی آن تا هنوز بسیار اندک بوده است. اما، در بخش تکمیل شده (۴۴ کیلومتر) هشت خانواده در قریه میرقاسم در ولسوالی چمتال ولایت بلخ شناسایی شده که بخشی از زمین/دارایی خود را از دست داده اند - جدول ۳ در ذیل را برای جزئیات بیشتر ببینید.

۲۱. این سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه برای ارزیابی مقیاس تأثیر بر مردمان متأثر شده از پروژه در بخش تکمیل شده کار و اطمینان از پرداخت جبران خساره مناسب و عادلانه به آنها طبق شروط این سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه قبل از مذاکره تهیه شده است.

تأثیرات پروژه بر زمین و ساختار ها :

۲۲. هشت خانواده توسط بخش تکمیل شده پروژه در قریه میرقاسم متأثر شده اند. این خانواده ها هم خانه ها و هم زمین زراعتی خود را از دست داده اند، جزئیات در جدول ۴ در ذیل آورده شده.

۲۳. این خانواده ها قبل از آغاز کار اعمار بخش تکمیل شده (۴۴ کیلومتر) توسط تصدی افغان گاز شناسایی شده بودند. تیم اجتماعی تصدی افغان گاز عمل بازدید از ساحه (به شمول سروی اجتماعی-اقتصادی) را قبل از نصب پایپ لاین انجام داده بودند. هدف این سروی شناسایی تأثیرات اجتماعی (به شمول تأثیرات بر زمین) بود و مشخص شد که صرف هشت خانواده بخشی از خانه ها و زمین های زراعتی خود را از دست میدهند. لست هشت خانواده متأثر شده با اداره مستقل اراضی افغانستان شریک ساخته شد تا پروسه تصفیه زمین را برای تعیین مالکیت خانواده های متأثر شده انجام دهد. در جنوری ۲۰۱۸، اداره اراضی پروسه تصفیه زمین را تکمیل

کرد و مشخص کرد که هیچ کدام از هشت خانواده متأثر شده سند ملکیت ندارند که این موضوع توسط معلومات تصدی افغان گاز نیز تصدیق شد و گزارش دادند که این خانواده ها زمین دولتی را برای ۲۵ سال اشغال کرده اند.

۲۴. طوریکه در بخش پس منظر تشریح گردیده است، کار اعمار ۴۴ کیلومتر پایپ لاین تکمیل شده است، اما جبران خساره برای خانواده های متأثر شده هنوز پرداخت نشده است. این سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه شامل جزئیات در مورد پرداخت جبران خساره (جدول های ۴ و ۵ بودیجه و جدول زمانی جبران خساره را مشاهده کنید) می باشد که باید قبل از مذاکره برای پروژه پرداخت شود.

۲۵. وزارت معادن و پترولیوم بصورت مجموع مبلغ (۲۷۴،۶۸۰ افغانی = ۳،۵۲۱ دالر امریکایی) را برای جبران خساره خانواده های متأثر شده قبل از مذاکره به یک حساب تضمینی شخص ثالث انتقال خواهد داد و از هر خانواده متأثر شده خواهد خواست تا فوراً برای خود یک حساب بانکی برای دریافت پول نقد، باز کنند. وزارت همچنان مصرف باز کردن حساب بانکی را به هر یک از خانواده های متأثر شده پرداخت خواهد کرد. ناظرین شخص ثالث کار خواهند کرد تا گزارش نظارتی را در مورد پرداخت خسارات به خانواده های متأثر شده و تصدیق پرداخت تهیه کنند.

مهم است توجه کنیم که دفتر UNICON یک سروی مقدماتی اجتماعی-اقتصادی را در مورد قریه متأثر شده (بخش تکمیل شده) در جنوری ۲۰۱۹ انجام داد که باید با وزارت معادن و پترولیوم و بانک جهانی شریک ساخته شود.

۲۶. تأثیرات عمده پروژه قرار ذیل اند:

- به دلیل فعالیت های اعمار پایپ لاین، جمعا ۴۷۶۸ مترمربع زمین بصورت دایمی از استفاده خارج شده است. پایپ لاین موازی با سرک حرکت می کند و ۳ متر فاصله میان پایپ لاین و سرک باقی میماند که این زمین بصورت دایمی از استفاده خارج است. تأثیرات دایمی اند و نیز شامل از دست رفتن حاصلات امسال زمین شده اند.
- جمعا ۱۸۹۴ مترمربع زمین رهائشی متأثر شده است.
- جمعا ۶ خانه رهائشی قسماً متأثر شده که ۱۱۱ مترمربع مساحت دارند.
- دو دیوار احاطه - جمعا ۱۲۵ طول و ۳ متر ارتفاع متأثر شده اند
- جمعا ۹ درخت (۳ درخت مثمر و ۶ درخت غیرمثمر) تخریب شده است.

جدول ۰۲: جزئیات در مورد هشت خانواده متأثر شده در قریه میرقاسم

شماره	اسم نماینده فامیل	جزئیات زمین زراعتی / ساختمان ها و درختان	تأثیرات بالقوه بالای متضررین		تعداد درختان میوه دار و زینتی	وضعیت مالکیت زمین	ارزش تخمینی به (Afs)
			زمین زراعتی	زمین رهائشی			
			به M۲	به M۲			

تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه فرعی پایپ لاین گاز شبرغان الی مزار شریف پروژه گاز افغانستان
Ex post Social audit (EPSA)

۳۶،۵۴۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE ، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۰	۸۷۲	۰	خسارات جزئی ساختمانهای رهائشی (الف) یک اتاق ۸ * ۳ متر (ب) یک ساختمانیم کاره (۵) * ۳ متر) و ساحه رهائشی ۸۷۲ متر مربع	الف	۱
۴۰،۳۲۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE ، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۰	۵۶۶	۰	منطقه رهائشی (کل): ۵۶۶ متر مربع شامل دو اتاق ۶ * ۳ * ۲ و دیوار احاطه ۶۰ * ۳ متر مربع	ب	۲
۳۴،۸۶۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE ، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۰	۲۸۸	۰	زمین رهائشی ۲۸۸ متر مربع ، یک تشناب -دیوار ۶۵ * ۳ و یک گاراج ۳ * ۶ M۲	ج	۳
۱۶،۷۶۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE ، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۲	۱۶۸	۲۰۰	زمین زراعتی (۲۰۰ متر مربع) به علاوه ، زمین رهائشی (۱۶۸ متر مربع) با یک اتاق ۳ * ۶ M۲	د	۴
۴۲،۰۰۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE ، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این	۰	۰	۱۶۸۰	با یک اتاق ۳ * ۶ M۲	ه	۵

تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه فرعی پایپ لاین گاز شبرغان الی مزار شریف پروژه گاز افغانستان
Ex post Social audit (EPSA)

	خانواده تصرف شده است						
۳۰,۲۰۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۶	۰	۱۲۰۸	۱۶۸۰ زمین زراعتی متر مربع	و	۶
۲۱,۰۰۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۱	۰	۸۴۰	۱۲۰۸ زمین زراعتی متر مربع	ز	۷
۲۱,۰۰۰	زمین دولتی میباشد طبق معلومات AGE، این زمینی حدود ۲۵ سال پیش توسط این خانواده تصرف شده است	۰	۰	۸۴۰	۸۴۰ زمین زراعتی متر مربع	ح	۸
۲۴۲,۶۸۰		۹	۱۸۹۴	۴۷۶۸	مجموعه		

جبران خساره و احیاء مجدد:

۲۷. طبق مقررات افغانستان و معیارات بانک جهانی، جبران خساره به خانواده های متأثر شده در مقابل زمین زراعتی از دست رفته آنها پرداخت خواهد شد چون آنها سند رسمی زمین ندارند. اما، خانواده های متأثر شده در مقابل خانه های از دست رفته، حاصلات و درختان خود مستحق جبران خسارت هستند. جدول ۳ در فوق مقدار خساره را به قیمت بازار فعلی نشان می دهد. خساره معوقه به مردمان متأثر شده از پروژه قبل از مذاکره برای پروژه پرداخت خواهد شد.

۲۸. سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه در محل قابل دسترس در اختیار اشخاص بیجا شده و نهادهای ذیدخل محلی به شکل واضح و لسان قابل فهم به آنها قرار داده خواهد شد. نسخه ترجمه شده (نسخه چاپی) سند تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه نیز بصورت محلی در ولسوالی های مربوطه، دفتر شورای انکشافی ولسوالی (CDC)، دفتر محلی تصدی افغان گاز موجود خواهد بود که به آسانی در دسترس ۸ خانواده متأثر شده و سایر طرفین علاقمند قرار خواهد داشت. نسخه های انگلیسی و لسان محلی اسناد

- در وب سایت وزارت و نیز بصورت محلی در وب سایت های ولایتی (اگر موجود باشد) نشر خواهد شد. نظارت شخص ثالث - MSI - در تهیه گزارش نظارت در مورد پروسه نشر معلومات دخیل خواهد بود.
۲۹. کمیته های رسیدگی به شکایات از قبل در سطوح جامعه و پروژه ایجاد شده که متشکل از اشخاص متأثر شده از پروژه، مقامات ولسوالی، متنفذین محلی، اعضای مرتبط شورا های انکشافی ولسوالی، مقامات اداره اراضی و سایر نهادهای ذیدخل محلی می باشد تا ظرفیت اعضای کمیته رسیدگی به شکایات در مورد دریافت، طبقه بندی و حل شکایات به موقع و به صورت مؤثر ارتقا یابد.
۳۰. تصدی افغان گاز مشوره های جداگانه را با تمامی ۸ خانواده متأثر شده (به شمول خانواده های تحت سرپرستی زنان) در بخش تکمیل شده پایپ لاین (۴۴ کیلومتر) در جریان سروی مقدماتی اجتماعی-اقتصادی خود در سال های ۲۰۱۸-۲۰۱۹ انجام داد. همچنان، مشوره های عامه با اعضای شورا های انکشافی ولسوالی و سایر نهادهای ذیدخل مانند مقامات محلی و ولایتی (به شمول اداره مستقل مرکزی اراضی و مقامات اداره ملی حفاظت از محیط زیست (NEPA)) مرتبط به استملاک زمین و مسائل اجتماعی و محیط زیست انجام شده است. جزئیات این مشوره ها در ضمیمه الف آورده شده است.
۳۱. آگاهی دهی عامه به خانواده های متأثر شده در قریه میرقاسم در مورد پروسه تصفیه زمین توزیع شده بود. همچنان پوستر های عامه به جوامع متأثر شده در قریه میرقاسم برای معلومات دهی به آنها در مورد فعالیت های اعمار بخش تکمیل شده پایپ لاین توزیع شده است.
۳۲. همچنان با جوامع (به شمول شورا های انکشافی ولسوالی ها و مردمان متأثر شده از پروژه) در جریان سروی اجتماعی-اقتصادی توسط تصدی افغان گاز در سال ۲۰۱۸ انجام گرفته است.
۳۳. در زمان انجام مشوره عمومی با اعضا شورای انکشافی ولسوالی در قریه میرقاسم، اعضا در مورد ایجاد فرصت های شغلی برای مردمان محلی پیشنهاداتی داشتند.
۳۴. بعد از تصویب، نسخه نهایی تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه در وب سایت وزارت معادن و پترولیم، وب سایت ولایت (اگر موجود باشد) و نیز در وب سایت بانک جهانی نشر خواهد شد. نسخه های ترجمه شده نهایی تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه در ساحه پروژه خصوصا در قریه میرقاسم در دفتر مربوطه شورای انکشافی، دفتر ولسوالی و دفتر محلی تصدی افغان گاز قرار داده خواهد شد که خانواده های متأثر شده از پروژه و سایر طرفین علاقمند می توانند به لسان های محلی به آن دسترسی پیدا کنند.

مسئولیت اداری

۳۵. آمرین حفاظت محیط زیستی و اجتماعی در تصدی افغان گاز/وزارت معادن و پترولیم مسئول انجام کامل و ۱۰۰ درصدی شناسایی مردمان متأثر شده از پروژه همراه با اقدامات لازم برای کاهش تأثیر و از طریق وزارت زراعت، آبیاری و مالداري ارزیابی ارزش بازار محصولات صدمه دیده خواهند بود.
۳۶. جبران خساره باید توسط چک بانکی به مردمان متأثر شده از پروژه یا از طریق حسابات بانکی آنها (اگر داشته باشند) پرداخت شود.

مکانیزم های رسیدگی به شکایات:

۳۷. کمیته رسیدگی به شکایات (GRC) متشکل از مردمان متأثر شده از پروژه، نمایندگان دولت در ولسوالی، کارمندان تصدی افغان گاز (کارمندان تخنیکي و اجتماعي) اعضای شورای انکشافی ولسوالی و کارمندان اداره اراضی خواهند بود. شکایات وارده در ساحات پروژه های فرعی اول از طریق مردمان محل/جامعه و کمیته های رسیدگی به شکایات در سطح پروژه حل خواهد شد - تیم حفاظت اجتماعی و محیط زیستی پروژه در سطح محلی نیز در جلسات شورای های انکشافی ولسوالی شرکت خواهد کرد. شکایاتی که در سطح محلی یا پروژه حل نمی شوند به کمیته رسیدگی به شکایات وزارت معادن و پترولیم ارجاع خواهند شد. اگر شکایت در زمان معینه در سطح وزارت نیز حل نشده باقی بماند، سپس شکایت میتواند از طریق سیستم قضایی به شکل قانونی حل شود.

۳۸. ساختار کمیته های رسیدگی به شکایات برای پروژه پایپ لاین شبرغان-مزار سطوح ذیل را دارد:

أ. **کمیته رسیدگی به شکایات در سطح محلی:** اعضای کمیته شامل: (۱) نمایندگان جامعه/اعضای شورا های انکشافی ولسوالی، نمایندگان محلی تصدی افغان گاز، (۲) نمایندگان ولسوالی، (۳) قراردادی (قراردادی نماینده خود را بعد از برنده شدن قرارداد در بخش باقیمانده ۴۵,۱ کیلومتر تعیین خواهد کرد).

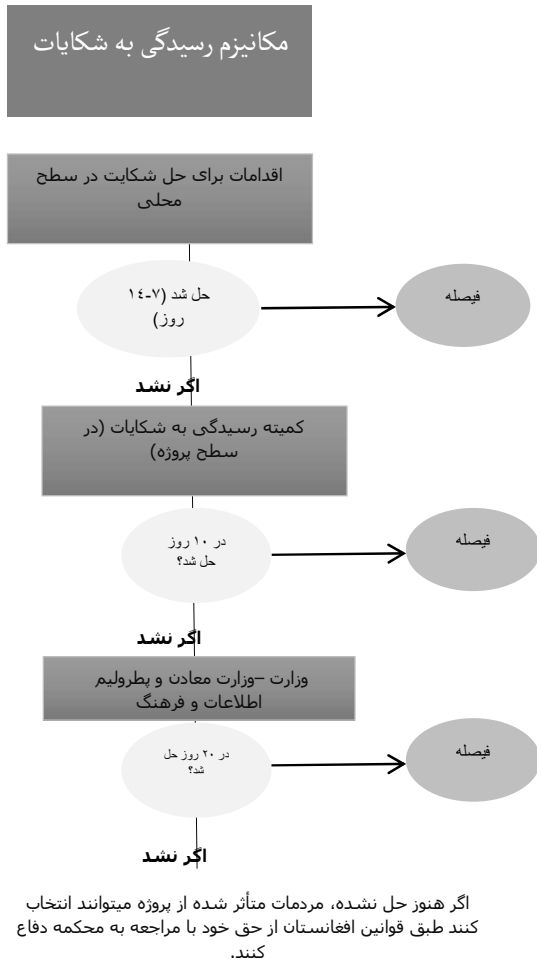
ب. **کمیته رسیدگی به شکایات در سطح پروژه (پایپ لاین گاز):** اعضای کمیته شامل: (۱) وزارت معادن و پترولیم، (۲) نماینده ولسوال/والی؛ (۳) نماینده مؤسسه جامعه مدنی، (۴) آمر رسیدگی به شکایات محلی/شعبه مدیریت پروژه ها، (۵) جوامع محلی/مردمان متأثر شده، (۶) نماینده اداره اراضی وزارت انکشاف شهری و اراضی؛ و (۷) قراردادی.

ج. **کمیته رسیدگی به شکایات در سطح وزارت:** (۱) معین

وزارت معادن و پترولیم (رئیس)، (۲) کمیسیون دولتی (مثلا کمیسیون تطبیق اسکان مجدد)، (۳) مدیر شعبه مدیریت پروژه ها، (۴) آمر مسئول شکایات، (۵) نماینده جامعه.

۳۹. فورم های مکانیزم رسیدگی به شکایات در تمامی دفاتر ولایتی میسر خواهند بود و صندوق های شکایات در موقعیت های مناسب (به آسانی قابل دسترس) در اختیار اشخاص شاکی قرار خواهد گرفت. اشخاص شاکی میتوانند شکایات خود را به طریق های مختلف به کمیته رسیدگی به شکایات به شکل کتبی، از طریق تلفون، پیام های کوتاه یا ایمیل ارائه کرده میتوانند. شعبه مکانیزم رسیدگی به شکایات در پروژه گاز افغانستان از قبل پوستر هایی را نشر کرده که حاوی شماره تلفون و آدرس ایمیل است که از طریق آنها اشخاص شاکی میتوانند با نمایندگان پروژه به تماس شوند.

۴۰. کمیته های محلی رسیدگی به شکایات به هر شکایت در جریان ۷-۱۴ روز از دریافت شکایت رسیدگی خواهد کرد. اگر در جریان ۱۴ روز تصمیمی گرفته نشود، شخص شاکی میتواند با نماینده مسئول در

دفتر مرکزی پروژه گاز افغانستان/وزارت معادن و پترولیم تماس بگیرد که این نماینده در جریان ۲۰ روز به شکایت رسیدگی خواهد کرد. تصویری از فعالیت ها و چوکات زمانی در رابطه به طرز العمل مکانیزم های رسیدگی به شکایات در شکل ذیل دیده می شود.

۴۱. یادداشت های رهنمای مکانیزم های رسیدگی به شکایات توسط وزارت به کمک معلومات از اعضای کمیته های رسیدگی به شکایات تهیه شده است. کارمند مربوطه مکانیزم های رسیدگی به شکایات به صورت منظم آموزش خواهد دید تا طرز العمل های مکانیزم های رسیدگی به شکایات بصورت کامل در پروژه رعایت شوند. کارمندان شعبه حفاظت محیط زیستی و اجتماعی (ESSU) در وزارت معادن و پترولیم همراه با نمایندگی حکومت محلی باید نمایندگان جامعه را در مورد مکانیزم های رسیدگی به شکایات آگاهی داده و راه های مختلف برای دسترسی به این مکانیزم را در جریان ملاقات های اولیه تشریح کرده اند. کارمندان شعبه حفاظت محیط زیستی و اجتماعی باید توضیح دهند که یک محدوده برای اقدامات کاهش دهنده جهت کاستن از تأثیرات محیط زیستی و اجتماعی منفی فعالیت های پروژه بر جوامع وجود دارد.

نظارت:

۴۲. عمل نظارت بصورت روزانه توسط شعبه مدیریت پروژه از طریق شعبه تطبیق پروژه ها ذیلا انجام خواهد شد:

- وضعیت استملاک زمین و پرداختی های جبران خساره زمین؛
- جبران خساره در مقابل خانه ها و سایر دارایی های آسیب دیده؛
- اسکان مجدد احتمالی مردمان متأثر شده از پروژه؛
- پرداختی ها در مقابل از دست رفتن منبع عاید؛

۴۳. وضعیت پیشرفت در موارد فوق به بانک جهانی از طریق گزارش های منظم تطبیق پروژه ارسال خواهد شد. این معلومات مستقیماً از ساحه جمع آوری شده و به شعبه مدیریت پروژه بصورت ماهوار گزارش داده خواهد شد. گزارش های ماهوار هر فصل یک بار در قالب گزارش های نظارت معیاری توحید شده و به بانک جهانی ارسال خواهند شد. معیار های نظارت معین قرار ذیل خواهند بود:

بودیجه و جدول زمانی:

۴۴. ۸ خانواده متأثر شده در قریه میرقاسم طبق جدول ذیل جبران خساره دریافت خواهند کرد. دولت افغانستان برای پرداخت خساره به ۸ خانواده متأثر شده قبل از مذاکرات پروژه بودیجه لازم را تأمین خواهد کرد. وزارت معادن و پترولیم اطمینان حاصل خواهد کرد که تمامی ۸ خانواده متأثر شده بصورت درست جبران خساره شده و بعد از تکمیل موفقانه پروسه جبران خسارت، یک گزارش تفتیش تهیه شده و به بانک جهانی ارسال می شود.

۴۵. بعد از تطبیق تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه و تکمیل پرداخت خساره به ۸ خانواده متأثر شده، وزارت معادن و پترولیم یک مفتش خارجی را برای تفتیش پروسه تطبیق این سند مؤلف خواهد کرد و گزارش/یافته های نهایی با بانک جهانی شریک ساخته خواهد شد.

جدول ۰۳: جزئیات در مورد بودیجه جبران خساره هشت خانواده متأثر شده در قریه میرقاسم:

تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه فرعی پایپ لاین گاز شبرغان الی مزار شریف پروژه گاز افغانستان
Ex post Social audit (EPSA)

شماره	اسم متضرر	قریه	جبران خساره به افغانی
۱	الف	میر قاسم ولسوالی چمتال	۳۶،۵۴۰
۲	ب	میر قاسم ولسوالی چمتال	۴۰،۳۲۰
۳	ج	میر قاسم ولسوالی چمتال	۳۴،۸۶۰
۴	د	میر قاسم ولسوالی چمتال	۱۶،۷۶۰
۵	ه	میر قاسم ولسوالی چمتال	۴۲،۰۰۰
۶	و	میر قاسم ولسوالی چمتال	۳۰،۲۰۰
۷	ی	میر قاسم ولسوالی چمتال	۲۱،۰۰۰
۸	ح	میر قاسم ولسوالی چمتال	۲۱،۰۰۰
		مجموعه	۲۴۲،۶۸۰ افغانی

ضمیمه الف: جلسات مشورتی عامه

جلسات مشوره با مردمان متأثر شده از پروژه و سایر نهادهای ذیدخل برای پایپ لاین گاز تکمیل شده

اسم موقعیت پروژه	پایپ لاین شبرغان-مزار
اسم قریه:	میرقاسم
اسم ولسوالی:	چمتال
اسم ولایت:	بلخ
جلسات مشوره:	جنوری ۲۰۱۸-۲۰۱۹-فبروری ۲۰۱۹

مسائل بحث شده	نهادهای ذیدخل (دیدگاه ها و پیشنهادات اعضای شورای انکشافی ولسوالی و جامعه)
برداشت عمومی در مورد پروژه و آگاهی در مورد پایپ لاین گاز پیشنهادی	قبل از مشوره، مردم معلومات محدود در مورد این پروژه پایپ لاین گاز داشتند. تیم اجتماعی تصدی افغان گاز معلومات کافی در مورد این پروژه پایپ لاین گاز (به شمول معلومات در مورد تأثیر پروژه بر زمین و سروی تصفیه زمین توسط اداره اراضی) ارائه کرد.
حمایت مردمان محلی از پروژه پیشنهادی	تمامی اشتراک کنندگان وعده دادند از این پروژه حمایت کنند. اما، آنها پیشنهاد کردند که تصدی افغان گاز فرصت های شغلی را برای مردم محلی فراهم کند.
شناسایی موقعیت های حساس محیط زیستی و اجتماعی	در جریان مشاهدات فزیکي ساحه همراه با مردم محل، هیچ موقعیت حساس از نظر محیط زیستی و اجتماعی در مسیر پایپ لاین شناسایی نشد. چون پایپ لاین گاز در بخش تکمیل شده (غیر از قریه میرقاسم) از میان زمین های بی حاصل و خشک عبور میکند.

مسائل مورد بحث	نظرات و پیشنهادات مردمان متأثر شده از پروژه
تأثیرات استملاک زمین	تمامی ۸ خانواده متأثر شده قبول کردند که آنها زمین دولتی را اشغال کرده اند اما خواستند بعضی کمک ها را دریافت کنند - خصوصا در مقابل خانه های متأثر شده، حاصلات و سایر دارایی ها (درختان میوه دار و بی میوه). مهم است توجه کنیم که مشوره جداگانه با هر شخص متأثر شده از پروژه انجام شده است. جبران خساره برای دارایی های از دست رفته (حاصلات، خانه ها و درختان) محاسبه شده و در جدول های ۳ و ۴ تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه شامل شده است.
کمیته رسیدگی به شکایات (GRC)	کمیته رسیدگی به شکایات در سطح پروژه تشکیل شده که نمایندگان مردمان متأثر شده از پروژه، نمایندگان ولسوالی، رهبران جامعه/اعضای شورا های انکشافی ولسوالی، مقامات اراضی و سایر طرفین دخل در آن شامل بوده است.
بیرون کشیدن یا قطع درختان	تعداد ۹ اصله درخت مثمر و غیرمثمر شناسایی شده که باید بیرون کشیده می شدند. جبران خساره آنها در جدول های ۳ و ۴ تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه شامل ساخته شده که در سال آینده پرداخت خواهند شد.

تفتیش اجتماعی بعد از تطبیق پروژه فرعی پایپ لاین گاز شبرغان الی مزار شریف پروژه گاز افغانستان
Ex post Social audit (EPSA)

تأثیر اجتماعی-اقتصادی	فعالیت اقتصادی اصلی در بخش تکمیل شده پایپ لاین (قریه میرقاسم) زراعت (زمین آبی، للمی و مالداری) می باشد. دهاقین در کشت گندم، سبزیجات مصروف هستند. بعضی اشخاص در تجارت های کوچک و فرصت های کاری در ولسوالی چمتال مشغول کار هستند اما اکثر مردم در مقابل دستمزد روزانه به سایر نقاط مانند شهر مزار شریف می روند.
-----------------------	---

دور دوم مشوره تاریخ ۴ مارچ ۲۰۱۹

اسم موقعیت پروژه:	پایپ لاین گاز شبرغان-مزار
اسم قریه:	میرقاسم
اسم ولسوالی:	چمتال
اسم ولایت:	بلخ
تاریخ مشوره:	۴ مارچ ۲۰۱۹
تعداد اشتراک کنندگان: ۱۵ نفر به شمول ۳ زن و ۸ مرد از خانواده های متأثر شده، نمایندگان مربوطه شورای انکشافی، نمایندگان حکومت محلی، ۲ کارمندان تصدی افغان گاز و وزارت معادن و پترولیم	

مسائل مورد بحث	پیشنهادات و نظرات مردمان متأثر شده از پروژه و اشتراک کنندگان
تأخیر در پرداخت خساره	تمامی ۸ خانواده متأثر شده در مورد خساره برای دارایی های از دست رفته خود در پروژه اظهار نگرانی کردند. آنها تأکید کردند که دولت باید ضرر های آنها را به زودترین فرصت جبران خسارت کند. آنها همچنان از حکومت محلی خواستند به آنها فرصت های شغلی را هنگام آغاز کار بخش متباقی ۴۵,۱ کیلومتر پایپ لاین گاز فراهم کنند.
جواب دولت	حکومت محلی و نمایندگان تصدی افغان گاز/وزارت معادن و پترولیم به خانواده های متأثر شده وعده دادند که قبل از مطالعات محیط زیستی و اجتماعی برای بخش باقی مانده پایپ لاین گاز (۴۵,۱ کیلومتر) وزارت معادن و پترولیم / تصدی افغان گاز تمامی خسارت های آنها را پرداخت میکند و نیز آنها را در هنگام ایجاد فرصت های شغلی در کار های آینده در پروژه در اولویت قرار خواهند داد. روی این موضوع بحث شده که سیستم مکانیزم رسیدگی به شکایات در ساحه پروژه موجود است و اگر هر شخص در مورد فعالیت های پروژه شکایتی داشت، اعضای کمیته رسیدگی به شکایات برای ثبت شکایات موجود است؛ اگر این شکایات در سطح محلی حل نشود، شکایات با مدیریت ارشد در وزارت معادن و پترولیم شریک ساخته خواهد شد.
اقدام بعدی:	خسارات به خانواده های متأثر شده قبل از مذاکره در مورد پروژه پرداخت خواهد شد.